

JAFNRÉTTI KYNJANNA
HUGTÖK

1. Jafnrétti kynjanna

- Kringumstæður þar sem konur og karlar njóta sömu réttinda og tækifæra.
- Að hegðun, væntingar, óskir og þarfir kvenna og karla eru jafnmikils metnar.
- Að kynin séu jafn sjáanleg í samfélaginu, jafn valdamikil, og taki þátt í opinberu og einkalífi í jöfnum hlutföllum.

Íslensk lög um jafna stöðu og jafnan rétt kvenna og karla nr. 10/2008, á að gilda jafnrétti á Íslandi.

2. FEMINISTI

□ Femínisti er kona eða karl sem veit að jafnrétti kynjanna er ekki náð og vill gera eitthvað í því.
(Femínistafélag Íslands) □ Segja má að margs konar orsakir liggi að baki kynjamisrétti en ljóst er að rótgrónar hugmyndir um karlmennsku og kvenleika sem eru innbyggðar í samfélagsgerð okkar eru helsti þröskuldurinn. Þau sem berjast gegn þessum viðtekna hugmyndaheimi og vilja auka fjölbreytni og athafnarými fyrir hvort kyn skilgeina sig gjarnan sem femínista.
(Kynungabók).

3. Staðalmyndir

- Fyrirfram ákveðnar hugmyndir um útlit og/eða eiginleika fólks sem tilheyrir ákveðnum hópi eða stétt innan samfélagsins.
- T.d. hvernig það á að hegða sér og hvaða störf eru við hæfi þess.
- Sumar staðalímyndir hafa neikvæð áhrif á jafnrétti kynjanna.

4. FYRSTA BYLGJA JAFNRÉTTISBARÁTTU

- Fyrsta bylgjan miðar við nítjándu öld og fyrstu ár eða áratugi þeirrar tuttugustu.

Hún hófst með baráttu gegn nauðungar-hjónaböndum manneskja getur ekki verið eign.

- Þróaðist yfir í baráttu fyrir kosningarétti, jöfnum erfðarétti og öðrum pólitískum réttindum.

- Skilaði miklum framförum á Vesturlöndum skilaði þessi bylgja miklum framförum og

5. ÖNNUR BYLGJA JAFNRÉTTISBARÁTTU

- Hófst á fyrri hluta sjöunda áratugarins og varði frameftir níunda áratugnum.
- Hún hélst mjög í hendur við almenna pólitíska vakningu meðal ungs fólks, bæði vinstrirottækni og hugsjónir hrippanna.
- Á þessum árum urðu margar undirtegundir femínismans til í andstöðu við frjálslynda, borgaralega femínismann.

6. ÞRÍÐJA BYLGJA JAFNRÉTTISBARÁTTU

- Hófst á tíunda áratugnum og stendur enn yfir.
- Hún reis sem eins konar svar við því sem annarri bylgjunni hafði ekki tekist.
- Í henni ríkir andúð á eðlishyggju,
- Hún tekur mið af fjölmenningu.
- Beinir kastljósi sínu meira að kynferðisofbeldi, mansali og staðalmyndum.

The background consists of several large, overlapping triangles in various colors: red, orange, yellow, teal, blue, and purple. The triangles are separated by thin white lines, creating a dynamic, abstract geometric pattern.

JAFNRÉTTI

KYNJANNA

FLEIRI HUGTÖK

7. EÐLISHYGGJA

- Í tengslum við kynferði felur í sér þá hugmynd að kynin fæðist með ólíka eiginleika og skapgerð.
- Kynjunum er þá stillt upp sem andstæðum og alhæft um eiginleika þeirra út frá staðalmyndum.
- Dæmi: móðureðli kvenna, að konur fæðist tilfinninganæmari og umhyggjusamari frá náttúrunnar hendi en karlar séu árásargjarnari og virkari í eðli sínu.

8. MÓTUNARHYGGJA

- Andstæða eðlishyggju.
- Hafna því að ólík hegðun, hlutverk og staða kynjanna stafi af meðfæddu eðli kvenna og karla.
- Hver og einn fæðist með ólíka skapgerð - ekki hægt að eigna öllum einstaklingum af sama kyni sömu eiginleika og skapgerð.
- Manneskjan mótast út frá þeim hugmyndum um karlmennsku og kvenleika sem eru við lýði hverju sinni.

9. FORDÓMAR

- Þegar við dæmum fyrirfram, þ.e áður en við kynnum okkur málið.
- Oft rangar og neikvæðar staðalímyndir. Alhæfingar um stóran hóp út frá einstökum dæmum.

10. KVENFYRIRLITNING

- Neikvæð viðhorf, fyrirlitning, andúð, fordómar eða hatur sem beinist gegn konum eða því sem telst kvenlegt.
- Birtingamynd kvenfyrirlitningu getur verið á ýmsan hátt svo sem í orði – bæði ræðu og riti, í skipulagi og viðhorfi.

11. UNDIRSKIPUN

- Þegar allskyns gildi og viðmið í samfélaginu meta tiltekin hóp minni eða síður en aðra hópa.
- Alltumvefjandi menning (verðmætamat) sem metur einn hóp minna en annan.
- Í kynjasamhengi birtist þetta í tungumálinu (dæmi: Keyrir eins og kerling), í launum, ofbeldi o.s.frv.
- Hópurinn sem er undirskipaður tekur þátt í ástandinu (kúguninni) með því að viðhalda og taka beinan og óbeinan þátt,

12. KARLMENNSKA

- Samheiti yfir staðalmyndir af „eðlilegum“ körlum - Mrgar ólíkar hugmyndir sem eiga að lýsa einkennum, hegðun og venjum karla fremur en kvenna.
- Karlmennskuhugmyndir stjórna hugsunum og gjörðum.
- Jákvæðar teningar t.d. agi, rökvísi og hugrekki. - Neikvæð tening t.d. áhættuhegðun, harka, og hroki.
- Þeir sem vinna að auknu jafnrétti vilja fjölga þeim möguleikum sem þykja falla undir „sanna“ karlmennsku.

The background consists of several large, overlapping triangles in various colors: red, orange, yellow, teal, blue, and purple. The triangles are separated by thin white lines, creating a dynamic, geometric pattern.

JAFNRÉTTI
KYNJANNA
ENN FLEIRI
HUGTÖK

13. KVENLEIKI

- Kvenleiki er andhverfan við karlmennsku.
- Samheiti yfir staðalmyndir af „eðlilegum“ konum
- Jákvæðar tengingar t.d. samvinna, sköpunargáfa, hæfileikinn til að tjá sig, mýkt og umhyggja.
- Neikvæðar tengingar t.d. valdaleysi, veikleikar, undirgefni, skortur á skynsemi og órökvísi.
- Hugmyndir tengdar kvenleika hafa gjarnan minni virðingu í samfélaginu sem birtist meðal annars í launum til starfa sem krefjast umhyggju.

14. KYNJAGLERAUGU

- Skemmtilegt hugtak sem notað er um fólk eða af fólki sem hefur komið auga á að kynin búa við ólíkar aðstæður. Það er talað um að setja upp kynjagleraugun til að leiðrétta kynblinduna eða laga þá sjónskekkju á stöðu kynjanna sem var fyrir.

15. KLÁM

Diana Russel skilgreinir klám sem efni sem inniheldur birtingu á kynlífi og/eða sýnir kynfæri með misnotkun eða niðurlægingu á þann hátt að það virðist samþykkja slíka hegðun eða hvetja til hennar.

16. ERÓTÍK

Diana Russel skilgreinir erótík sem kynferðislegar tilvísanir eða örvandi efni sem er laust við kynjamismun, kynþáttarfordóma eða fóbíu gagnvart samkynhneigðum og hefur virðingu fyrir öllum mannverum og dýrum sem þar eru sýnd.

17. ÞÖGGUN

- Þegar þaggað er niður í konum eða minnihlutahópum og skoðanir þeirra hunsaðar eða gert lítið úr þeim.
- Tvær áhrifaríkustu aðferðir til að kúga konur:
- að fela þær eða hunsa.
- að niðurlægja þær – t.d. kalla þær ljótar, hórur o.sv.frv., og lítillækka s.s. að benda á eða láta sem að þeirra störf séu minna virði en störf karla (sést t.d. vel í íþróttum)

18. KYNJASKEKKJA/KYNJAHALLI

- Talað er um kynjaskekkju þegar meðvitað eða ómeðvitað hallar á annað kynið varðandi störf og völd.
- Einnig er talað um kynjaskekkju þegar öðru kyninu er hampað t.d. við afhendingu verðlauna og veitingu styrkja.

JAFNRÉTTI KYNJANNA
MIKLU FLEIRI HUGTÖK

19. KYNBUNDIN ÁREITNI

- Ósanngjörð og/eða móðgandi hegðun, sem tengist kyni þess sem fyrir henni verður.
- Hefur áhrif á sjálfsvirðingu þess sem fyrir henni verður og er haldið áfram þrátt fyrir að gefið sé skýrt í skyn að hegðunin sé óvelkomin.
- Áreitnin getur verið líkamleg, orðbundin eða táknræn.

Samkvæmt 22. grein jafnréttislaga nr. 10/2008 er kynbundin áreitni og kynferðisleg áreitni bönnuð.

20. KYNFERÐISLEG ÁREITNI

- Kynferðislega hegðun sem er ósanngjörn og/eða móðgandi og í óþökk þess sem fyrir henni verður,.
- Hefur áhrif á sjálfsvirðingu þess eða þeirra sem fyrir henni verða og er haldið áfram þrátt fyrir að gefið sé skýrt í skyn að hegðunin sé óvelkomin.
- Kynferðisleg áreitni getur verið líkamleg, orðbundin eða táknræn.

Samkvæmt 22. grein jafnréttislaganna nr. 10/2008 er kynbundin áreitni og kynferðisleg áreitni bönnuð.

21. KYNBUNDIÐ OFBELDI

- Ofbeldi sem einstaklingur (oftast konur) verða fyrir á grundvelli kyns.
- Snýst um manneskju af því kyni sem nýtur forréttinda í samfélaginu að beita manneskju af því kyni sem er undirokað í samfélaginu .
- Kynferðislegt ofbeldi getur lýst sér í nauðgunum, sífjaspellum, klámi, vændi, mansali, kynferðisáreitni og annars konar líkamlegu og andlegu ofbeldi gegn konum og stúlkum inni á heimilum þeirra sem utan.

22. JAFNRÉTTISÁÆTLUN

- Jafnréttisáætlanir eru formlega samþykktar áætlanir um aðgerðir sem hafa jafnan rétt og jafna stöðu kvenna og karla að leiðarljósi.
- Ættu líka að ná til uppruna, þjóðernis, litarháttar, trúarbragða, stjórnmálaskoðana, kynferðis, kynhneigðar, aldurs, efnahags, ætternis, fötlunar, heilsufars eða annarrar stöðu.
- Þetta er viðurkenning á að það sé nauðsynlegt að grípa til sérstakra tímabundinna aðgerða.

CREATED
USING

POWTOON
make it awesome

CREATED USING
POWTOON

